

במה בהמה פרק חמישי שבת

אלא מעתה או יבנה יהושע בו. הקשה הר"ר אלחנן דלמלך (פסחדרין 97 ע"ב): מפקינן מדכתיב אז יבנה יהושע ולא כתב אז בנה מלחן לחימה המתיים מן התורה אם כן אמר לדרשה ה"י אמר לדרשה דהכא ואומר ר"י דמ"מ פריך מדלא כתיב שצקס לבנות אלף יבנה ש"מ שרובה לומר שצנה כההוא דיושע דוליא צנה:

מה אחרונים לא עשו ותלה בהן בו. לא שייך למימר כההוא דיושע לא צדקו להמגיד בו כדלמך בפ"ק דמולין (דף 1. ו. ע"ב): גבי נחש נחשם שצדק מוקיה דהתם לא צדקו וצדקו צדקו סה"י ירמיה לבערו לפי ששאלו משה על פי הדבור אלף הכא¹ למה היו מיימים מלצדקם: **דצוציתא.** אומר ר"ת דלמך נמדדש שהיה נר דולק על ראשו:

הדרן עלך כמה בהמה

על עסקי נחל. ומה על נפש אחת אמרה תורה הבא עגלה ערופה בנחל נפשות הללו על אחת כמה וכמה אם גדולים מטעם קטנים מה טעמו: ולא עמדו **ישראל** עזובה וזה. שעל ידי שמתלהק המלכות העמיד ירבעם העגלים של יעלו ישראל יושלים לממשלתו של רחבעם: **שלמה חטא.** צע"ו:

עבדך ויורגל בעבדך אל אדוני המלך ואדוני המלך כמלאך האלהים ועשה הטוב בעיניך² ויאמר לו המלך למה תדבר עוד דבריך אמרתי אתה וציבא תחלקו את השרה ויאמר מפיבשת אל המלך גם את הכל יקח אחרי אשר בא אדוני המלך בשלום אל ביתו אמר לו אני אמרתי מתי תבא בשלום ואתה עושה לי כך לא עלך יש לי תרעומות אלא על מי שהביאך בשלום היינו דכתיב³ וכן יהונתן מריב בעל וכי מריב בעל שמו והלא מפיבשת שמו אלא מתוך שעשה מריבה עם בעליו יצתה בת קול ואמרה לו נצא בר נצא נצא הא דאמרן בר נצא דכתיב⁴ ויבא שאלו עד עיר עמלק וירב בנחל אמר רבי מני על עסקי נחל⁵ אמר רב יהודה אמר רב בשעה שאמר דוד למפיבשת אתה וציבא תחלקו את השרה יצתה בת קול ואמרה לו רחבעם וירבעם יחלקו את המלוכה אמר רב יהודה אמר רב אילמלי⁶ לא קיבל דוד לשון הרע לא נחלקה מלכות בית דוד ולא עבדו ישראל ע"ז ולא נלגינו מארצנו: אמר ר' שמואל בר נחמני א"ר יונתן כל האומר שלמה חטא אינו אלא טועה שנאמר⁷ ולא היה לבבו שלם עם ה' אלהיו כלבב דוד אביו כלבב דוד אביו הוא דלא הוה מיהמא נמי לא חטא אלא מה אני מקיים⁸ ויהי לעת זקנת שלמה נשיו הטו את לבבו והיה כרבי נתן ד' נתן רמי כתיב ויהי לעת זקנת שלמה נשיו הטו את לבבו והכתיב כלבב דוד אביו כלבב דוד אביו הוא דלא הוה מיהמא נמי לא חטא הכי קאמר ויהי לעת זקנת שלמה נשיו הטו את לבבו ולכתיב אחרי אחרים ולא הלך והכתיב⁹ או יבנה יהושע במה לכבוש שקוין מואב שבקש לבנות ולא בנה אלא מעתה¹⁰ או יבנה יהושע מובח לה' שבקש לבנות ולא בנה אלא בנה הכא נמי דבנה אלא כדתיבא רבי יוסי אומר¹¹ ואת הכמות אשר על פני ירושלים אשר מימין להר¹² המשחה אשר בנה שלמה מלך ישראל לעשתרות שקוין צדונים וגו'¹³ אפשר בא אסא ולא ביערם יהושפט ולא ביערם עד שבא יאשיהו וביערם והלא כל ע"ז שבארין ישראל אסא ויהושפט ביערום אלא מקיש ראשונים לאחרונים מה אחרונים לא עשו ותלה בהן לשבח אף ראשונים לא עשו ותלה בהן לגנאי והכתיב¹⁴ ויעש שלמה הרע בעיני ה' אלא מפני שהיה לו למחות בנשיו ולא מיחה מעלה עליו הכתוב כאילו חטא אמר רב יהודה אמר שמואל נוח לו לאותו צדיק שיהא שמש לדבר אחר ואל יכתב בו ויעש הרע בעיני ה'¹⁵ אמר רב יהודה אמר שמואל בשעה שנשא שלמה את בת פרעה הכניסה לו אלה מיני זמר ואמרה לו כך עושין לעבודה זרה פלונית וכך עושים לע"ז פלונית ולא מיחה בה¹⁶ אמר רב יהודה אמר שמואל בשעה שנשא שלמה את בת פרעה ירד גבריאאל

ונעץ קנה בים ועלה בו שירטון ועליו נבנה כרך גדול [של רומי] במתניתא תנא אותו היום שהכניס ירבעם שני עגלי זהב אחד בבית אל ואחד בדרן נבנה צירף אחד והוה אימוליהה של יוון: א"ר שמואל בר נחמני א"ר יונתן כל האומר ואשיהו חטא אינו אלא טועה שנאמר¹⁷ ויעש הישר בעיני ה' וילך בכל דרך דוד אביו אלא מה אני מקיים¹⁸ וכמוהו לא היה לפניו מלך אשר שב וגו'¹⁹ שכל דין שדן מבין שמונה עד שמונה עשרה החזירן להן שמא תאמר נטל מזה ונתן לזה תלמוד לומר בכל מאורדו שנתן להם משליו ופליגא דרב דאמר רב אין לך גדול בבעלי תשובה יותר מיאשיהו בדורו ואחד בדורו ומנו אבא אבא דרבי ירמיה²⁰ בר אבא ואמר ליה אחא אחוה דאבא דרב ירמיה בר אבא דאמר מר רבי אבא ואחא אחי הוה אומר רב יוסף ועוד אחד בדורנו ומנו עוקבן בר נחמיה ריש גלותא והיינו²¹ נתן דצוציתא אמר רב יוסף איה יתיבא בפירקא והוה קא מנכנס והואי בחילמא דקא פשט ידיה וקבליה:

הדרן עלך כמה בהמה

עבדך ויורגל בעבדך אל אדוני המלך ואדוני המלך כמלאך האלהים ועשה הטוב בעיניך² ויאמר לו המלך למה תדבר עוד דבריך אמרתי אתה וציבא תחלקו את השרה ויאמר מפיבשת אל המלך גם את הכל יקח אחרי אשר בא אדוני המלך בשלום אל ביתו אמר לו אני אמרתי מתי תבא בשלום ואתה עושה לי כך לא עלך יש לי תרעומות אלא על מי שהביאך בשלום היינו דכתיב³ וכן יהונתן מריב בעל וכי מריב בעל שמו והלא מפיבשת שמו אלא מתוך שעשה מריבה עם בעליו יצתה בת קול ואמרה לו נצא בר נצא נצא הא דאמרן בר נצא דכתיב⁴ ויבא שאלו עד עיר עמלק וירב בנחל אמר רבי מני על עסקי נחל⁵ אמר רב יהודה אמר רב בשעה שאמר דוד למפיבשת אתה וציבא תחלקו את השרה יצתה בת קול ואמרה לו רחבעם וירבעם יחלקו את המלוכה אמר רב יהודה אמר רב אילמלי⁶ לא קיבל דוד לשון הרע לא נחלקה מלכות בית דוד ולא עבדו ישראל ע"ז ולא נלגינו מארצנו: אמר ר' שמואל בר נחמני א"ר יונתן כל האומר שלמה חטא אינו אלא טועה שנאמר⁷ ולא היה לבבו שלם עם ה' אלהיו כלבב דוד אביו כלבב דוד אביו הוא דלא הוה מיהמא נמי לא חטא אלא מה אני מקיים⁸ ויהי לעת זקנת שלמה נשיו הטו את לבבו והיה כרבי נתן ד' נתן רמי כתיב ויהי לעת זקנת שלמה נשיו הטו את לבבו והכתיב כלבב דוד אביו כלבב דוד אביו הוא דלא הוה מיהמא נמי לא חטא הכי קאמר ויהי לעת זקנת שלמה נשיו הטו את לבבו ולכתיב אחרי אחרים ולא הלך והכתיב⁹ או יבנה יהושע במה לכבוש שקוין מואב שבקש לבנות ולא בנה אלא מעתה¹⁰ או יבנה יהושע מובח לה' שבקש לבנות ולא בנה אלא בנה הכא נמי דבנה אלא כדתיבא רבי יוסי אומר¹¹ ואת הכמות אשר על פני ירושלים אשר מימין להר¹² המשחה אשר בנה שלמה מלך ישראל לעשתרות שקוין צדונים וגו'¹³ אפשר בא אסא ולא ביערם יהושפט ולא ביערם עד שבא יאשיהו וביערם והלא כל ע"ז שבארין ישראל אסא ויהושפט ביערום אלא מקיש ראשונים לאחרונים מה אחרונים לא עשו ותלה בהן לשבח אף ראשונים לא עשו ותלה בהן לגנאי והכתיב¹⁴ ויעש שלמה הרע בעיני ה' אלא מפני שהיה לו למחות בנשיו ולא מיחה מעלה עליו הכתוב כאילו חטא אמר רב יהודה אמר שמואל נוח לו לאותו צדיק שיהא שמש לדבר אחר ואל יכתב בו ויעש הרע בעיני ה'¹⁵ אמר רב יהודה אמר שמואל בשעה שנשא שלמה את בת פרעה הכניסה לו אלה מיני זמר ואמרה לו כך עושין לעבודה זרה פלונית וכך עושים לע"ז פלונית ולא מיחה בה¹⁶ אמר רב יהודה אמר שמואל בשעה שנשא שלמה את בת פרעה ירד גבריאאל

ונעץ קנה בים ועלה בו שירטון ועליו נבנה כרך גדול [של רומי] במתניתא תנא אותו היום שהכניס ירבעם שני עגלי זהב אחד בבית אל ואחד בדרן נבנה צירף אחד והוה אימוליהה של יוון: א"ר שמואל בר נחמני א"ר יונתן כל האומר ואשיהו חטא אינו אלא טועה שנאמר¹⁷ ויעש הישר בעיני ה' וילך בכל דרך דוד אביו אלא מה אני מקיים¹⁸ וכמוהו לא היה לפניו מלך אשר שב וגו'¹⁹ שכל דין שדן מבין שמונה עד שמונה עשרה החזירן להן שמא תאמר נטל מזה ונתן לזה תלמוד לומר בכל מאורדו שנתן להם משליו ופליגא דרב דאמר רב אין לך גדול בבעלי תשובה יותר מיאשיהו בדורו ואחד בדורו ומנו אבא אבא דרבי ירמיה²⁰ בר אבא ואמר ליה אחא אחוה דאבא דרב ירמיה בר אבא דאמר מר רבי אבא ואחא אחי הוה אומר רב יוסף ועוד אחד בדורנו ומנו עוקבן בר נחמיה ריש גלותא והיינו²¹ נתן דצוציתא אמר רב יוסף איה יתיבא בפירקא והוה קא מנכנס והואי בחילמא דקא פשט ידיה וקבליה:

הדרן עלך כמה בהמה

1) א"ר יבנה יהושע במה לכבוש שקוין מואב שבקש לבנות ולא בנה אלא מעתה
2) א"ר יבנה יהושע במה לכבוש שקוין מואב שבקש לבנות ולא בנה אלא מעתה
3) א"ר יבנה יהושע במה לכבוש שקוין מואב שבקש לבנות ולא בנה אלא מעתה
4) א"ר יבנה יהושע במה לכבוש שקוין מואב שבקש לבנות ולא בנה אלא מעתה
5) א"ר יבנה יהושע במה לכבוש שקוין מואב שבקש לבנות ולא בנה אלא מעתה
6) א"ר יבנה יהושע במה לכבוש שקוין מואב שבקש לבנות ולא בנה אלא מעתה
7) א"ר יבנה יהושע במה לכבוש שקוין מואב שבקש לבנות ולא בנה אלא מעתה
8) א"ר יבנה יהושע במה לכבוש שקוין מואב שבקש לבנות ולא בנה אלא מעתה
9) א"ר יבנה יהושע במה לכבוש שקוין מואב שבקש לבנות ולא בנה אלא מעתה
10) א"ר יבנה יהושע במה לכבוש שקוין מואב שבקש לבנות ולא בנה אלא מעתה
11) א"ר יבנה יהושע במה לכבוש שקוין מואב שבקש לבנות ולא בנה אלא מעתה
12) א"ר יבנה יהושע במה לכבוש שקוין מואב שבקש לבנות ולא בנה אלא מעתה
13) א"ר יבנה יהושע במה לכבוש שקוין מואב שבקש לבנות ולא בנה אלא מעתה
14) א"ר יבנה יהושע במה לכבוש שקוין מואב שבקש לבנות ולא בנה אלא מעתה
15) א"ר יבנה יהושע במה לכבוש שקוין מואב שבקש לבנות ולא בנה אלא מעתה
16) א"ר יבנה יהושע במה לכבוש שקוין מואב שבקש לבנות ולא בנה אלא מעתה
17) א"ר יבנה יהושע במה לכבוש שקוין מואב שבקש לבנות ולא בנה אלא מעתה
18) א"ר יבנה יהושע במה לכבוש שקוין מואב שבקש לבנות ולא בנה אלא מעתה
19) א"ר יבנה יהושע במה לכבוש שקוין מואב שבקש לבנות ולא בנה אלא מעתה
20) א"ר יבנה יהושע במה לכבוש שקוין מואב שבקש לבנות ולא בנה אלא מעתה
21) א"ר יבנה יהושע במה לכבוש שקוין מואב שבקש לבנות ולא בנה אלא מעתה

גליון הש"ס

רוב' ה"ה דצוציתא וכו' על רש"י. ע"פ פסחדרין 97 ע"ב ע"כ נכש"י ד"ה לרז"ל ליה:

רב נסים גאון

נצא בר נצא. נצא הא דאמרן בר נצא דכתיב (ש"א) ויבא שאלו עד עיר עמלק וירב בנחל אמר ר' מני על עסקי נחל והולך וגדל שרטון חול ורפס וטיט שהיה גורש: כדן גזול של רומי. שהוא מילך ישראל והוא (ישעיה) של יוון נמסכת מגילה (דף 1. ו. ע"ב) שיהמיר ירבעם את העגלים נבנה צירף אחד. צדמו שרטון שגדל שם צימי שלמה צירף כון קטן מליצין שעושין מן קנים ומן ערבה ומלא נמסכו כמים על צימיה. שם העיר והיא מלמדת יוון וכשנטלה רומי מלכות יוונים לכדוהו והפך להם: יאשיהו חטא. דכתיב שם אל ה' משמע דחטא מעיקרא: מן ה' שיצא על כסף מלכותו דכתיבין צ' ה' שנה וגו': עד צ' ו"ח. שמאל חלקיה את הספר ועיין ודקדק צמורה וצדיקיה צמח ובעל פה והיין שמה טעה צדיקיה: נטל מזה. מני שנתן לו תקילה: ה"ג ואמרי לה אחא אחוה דאבא אבא דרב ירמיה בר אבא: נטל דלוציאה. על שם ילוצין דנורא שהמלך פשט את ידו וקיבל תשובתו ליטא אחרינא על שחמו המלך צלצית ראש:

רבינו חננאל

נצא בר נצא. נכלונד מפיבשת שאמר אין לי טיליאק על מי שהביא לכהן בשלום. זה נמצא. ובר (נצא) לומר מפיבשת שאברו שאלו נמצא, כלומר... ובר שאלו וירב בחל. ונקיים במיבשות נצא ובר נצא. הדרן עלך כמה בהמה

